

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р **Емилия Любомирова Сидерова**

член на научното жури, утвърдено със Заповед № 294/21.04.2021 г. на
Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“

на дисертационния труд

на **Гизат Манапович Кубенов**

на тема

**„Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на
неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в професионално направление 3.6. Право, по докторска програма „Теория
на държавата и правото. Политически и правни учения“

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Настоящата рецензия е изготвена за публичната защита пред научно жури на представения от докторанта Гизат Манапович Кубенов дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен

„доктор“ по ПН 3.6. Право / Теория на държавата и правото. Политически и правни учения /.

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредба № 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“. Процедурата е коректно спазена.

Данни за кандидата

Гизат Манапович Кубенов е гражданин на Република Казахстан. Завършил е Евразийския национален университет, специалност „Юриспруденция“ с придобита квалификация „юрист“ /2003-2008 г/. През 2011 г. е завършил Казахския университет по икономика, финанси и международна търговия, специалност „Финанси“, а през 2013 г. специализира магистратура в Академията по публична администрация, специалност „Юриспруденция“ с придобита квалификация „магистър по право“.

Практическият си опит придобива при заемането на различни длъжности в правораздавателните органи – завеждащ специалист, главен специалист в Департамента по правосъдие гр. Астана, експерт в Комитета по право на интелектуалната собственост към Министерство на правосъдието на Р Казахстан.

С указ на Президента от 2014 г. е назначен на длъжност съдия в Специализирания районен икономически съд на Павлодарска област, където работи и понастоящем.

Допълнителни международни стажове е завършил в Института по правосъдие в Турция, гр. Анкара по програма „Права на човека“ и във ВСУ „Черноризец Храбър“ по програма „Управление на проекти, усъвършенстващи света“. През 2016 г. е номиниран в „Най-добър

помирителен съдия“, а през 2017 г. е получил грамота в номинацията „Най-добър помирителен съдия между юридическите лица“. През 2019 г. е отличен с грамота за висока степен на владеене на ораторското изкуство в конкурса „Техника за разяснения на решенията на съда. Същност, мотиви и правни последици“.

Обща характеристика на дисертационния труд. Актуалност.

Дисертационният труд е с общ обем от 239 страници. Той включва увод, изложението е систематизирано в три глави, всеки с подраздели, които завършват с изводи, заключение и списък с използвана литература, съдържащ общо 242 заглавия на български, руски и английски език.

Поставеният за научно изследване проблем за теоретичните аспекти на правото на неприкосновеност на частния живот е обусловен от необходимостта от създаването на нови гаранции за защита в условията на глобализация и достъпност на информацията. Темата на изследването е актуална и дисертабилна, и макар като цяло да не е новост в научната литература, тя има специфичен контекст – националното право на Република Казахстан, в което са подложени на теоретичен анализ с пряко практическо значение особеностите на развитието на защитата на правото на лична неприкосновеност. Неприкосновеността на личния живот се разглежда като неотменима част от сложната конструкция на правата на човека. Авторът обосновава стремителното развитие на научно-техническия прогрес в контекста на разширяването на информационното пространство и внедряването на информационните технологии в ежедневието, което е довело до появата на нови предизвикателства и заплахи за съвременното общество и държавата. Подкрепя се тезата, че нарастващите заплахи от тероризъм и засилването на усилията за разработване на нови методи за борба с тях, довели до легализиране на

държавната намеса в личния живот на гражданите, не трябва да се превръща в причина за ограничаване на гражданските свободи. Подчертава се, че спазването на стандартите в областта на правата на човека трябва да се постига чрез балансиране на интересите на личността, обществото и държавата. Авторът разпознава и последователно излага и редица практически въпроси, които следват от посочените процеси в съвременните общества. Тази насока за разглеждане на проблема предопределя научната значимост на дисертационния труд и неговата полезност за усъвършенстване на законодателството с оглед по-добрата защита на конституционно установеното право на личен живот като най-висша ценност.

Методиката и методите на изследване са правилно избрани с оглед постигане на заявените в дисертацията цели и задачи. В увода са очертани предмета и обекта на изследването, научната новост и практическо значение на получените резултати.

В глава първа „Теоретико-правни и методологични основи на правото на неприкосновеност на личния живот” е изследван генезисът на развитието на правото на неприкосновеност на личния живот. Разглежда се като основен конституционноправен институт и се проследява развитието му в международноправната и вътрешноправната регламентация. Авторът добре познава и използва правилно философско правната терминология. Акцентира върху системата от правни гаранции за защита чрез използване на емпирични подходи, което дава високо преимущество на работата. Подробно е представена международно правната уредба с акцент върху Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Използвана е практика на Европейския съд по правата на човека. Подходът е сравнителноправен. В тази част се съдържат редица изводи за правната система и законодателството на Казахстан. Впечатление прави

стремежът на автора да отдели внимание и на българското право, разглеждайки различни конкретни юридически проявления на личен живот.

Разгледана е тайната като гаранция за ненамеса в личния живот на гражданина. Анализирани са видовете тайни, уредени в законодателството като професионални – лекарска, банкова, адвокатска, нотариална тайна и като лични – при осиновяване и при гражданската регистрация. Направени са предложения *de lege ferenda* за нова уредба в казахското законодателство по примера на европейското за въвеждане на право на осиновени деца, които са навършили пълнолетие да получат информация за биологичните си родители.

В глава втора „Правен механизъм за защита на неприкосновеността на личния живот в контекста на правните системи” се изследва функционалността на институциите, които изграждат съществена част от съвременните правни системи. Проследена е нормативната уредба в постсъветските държави – страните от Общността на независимите държави (ОНД), която се основава на особеностите на политическата и правна култура и на собствените национални традиции. Направен е извод, че макар да е предвидена отговорност за нарушаване на това право, поради неяснотата на формулировката му, защитата му е практически невъзможна. Изразява се мнение за тенденциите в цялостната промяна на развитието на законодателството в областта на гарантирането и защитата на личната неприкосновеност на модерния човек.

В отделни параграфи е проследена правната уредба на правото на неприкосновеност на личния живот в европейските страни по континенталната правна система и в Обединеното Кралство и САЩ по англосаксонската правна система. Внимание е отделено на международните норми за защита на правата на човека. Авторът отбелязва,

че защитата на неприкосновеността на личния живот върви не по линия на детайлизиране на правата на гражданите, а по линия на установяване на нарушенията и предвиждането на гаранции за ограничаване намесата в личния живот, включително чрез съдебните прецеденти.

В глава трета „Съвременни проблеми на правната защита на личния живот във връзка с използването на информационни технологии” се акцентира върху новите технологии, интернет и дори ограниченията наложени във връзка с пандемията от коронавирус, които доведоха до развитие на технологичната индустрия и определят информацията като основно защитимо право. Авторът оригинално използва концепцията за информационното общество, опитвайки се да очертае проблематиката на неприкосновеността на личния живот при използване на информационните технологии. Той поставя проблема за опазване на поверителността на информацията с оглед осигуряване на защита на личния живот. Новите технологии коренно променят общуването между хората и така възникват нови проблеми, които се нуждаят от нов подход при тяхното правно уреждане и защита. Появата на тези нови заплахи провокира нуждата от информационна сигурност, от защита на личните данни и от разработването на нови механизми за защита на правата. Разгледани са личните данни като обект на посегателство на частния живот и правната им регулация и защита в различни държави и конкретно в Казахстан. Предлага се приемането на нов Информационен кодекс в Република Казахстан и на нов Закон за поверителност на информацията. Предлага се да се прецизира събирането, обработването и съхранението на биометрични данни с оглед правилното прилагане на приетия нов Закон за дактилоскопска и геномна регистрация /2021г./ в Казахстан.

В резултат на научното изследване се открояват приноси с теоретичен и приложен характер. В заключението авторът систематично е

изложил основните приноси, към обосноваването на които той насочва изследването. Тук се вижда неговата способност да прави теоретични обобщения и изводи. Внимание заслужават:

- обосноваването на редица теоретични положения за правната природа, съдържание, правни ограничения, форми и способи за защита неприкосновеността на частния живот;
- проблематиката на неприкосновеността на личния живот при използване на информационните технологии;
- сравнителният анализ на правното регулиране на неприкосновеността на частния живот в държавите с различни правни системи и наднационалната система на ЕС.

Изцяло подкрепям изведените от автора научни приноси.

Представени са 9 публикувани статии, свързани с темата на дисертацията, които осигуряват публичност и апробация на работата.

Авторефератът отразява точно и вярно най-важните аспекти на дисертационното изследване, а справка за приносите съдържа реалните научни постижения на докторанта.

Заключение

Изложеното мотивира заключението ми, че дисертационният труд на тема „Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан ” отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и правилника към него. Отличава се с цялостност и завършеност, съдържа съществени научни приноси и притежава необходимите качества

за даване на неговия автор на образователната и научна степен „доктор”, поради което давам положителна оценка и

ПРЕДЛАГАМ

на членовете на Научното жури съвет да вземат решение да **бъде присъдена на Гизат Манапович Кубенов образователната и научна степен „доктор”** в професионално направление 3.6. ПРАВО, докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения”.

май 2021 г.

РЕЦЕНЗЕНТ.....

/доц. д-р Емилия Сидерова/